

Till: Kulturminister Parisa Liljestrand

Stockholm den 12 juni 2024

Vi som undertecknar detta brev representerar svenska producenter, samproducenter, beställare och distributörer. Tillsammans finansierar vi merparten av de filmer och dramaserier som produceras i Sverige. Vi vill med detta brev framföra vår gemensamma önskan om att regeringen skyndsamt inför en ändring av ansökningsförfarandet för stöd till audiovisuell produktion (produktionsincitament).

Det var mycket positivt när Sverige för två år sedan, som ett av de sista länderna i Europa, införde produktionsincitament för film och tv. Syftet med incitamentet är enligt Förordning (2022:1386) om statligt stöd till produktion av audiovisuella verk att "öka antalet audiovisuella verk som helt eller delvis produceras i Sverige", med samhällsekonomiska effekter i form av ekonomisk tillväxt, ökad sysselsättning, regional utveckling, exponering av Sverige, positiva effekter för besöksnäringen m.m., både genom att möjliggöra att stora svenska produktioner som annars spelas in utomlands kan tas hem och genom att attrahera utländska produktioner.

Vi uppfattar att Tillväxtverket vid implementeringen av incitamentet har varit lyhörda för branschens funktionssätt och behov. Det har varit uppskattat att ansökningsprocessen är enkel och inte onödigt komplicerad. Under de första två åren kan vi konstatera att 25 svenska produktioner med en total budget på drygt 1,7 miljarder kronor har erhållit incitamentet och spelats in i Sverige.

Regeln i Förordningens 11 § som innebär att ansökningar om stöd ska prövas i den ordning de kommer in (den så kallade först till kvarn-principen) har dock inneburit stora utmaningar, givet att budgeten är begränsad till 100 miljoner kronor.

Bakgrunden till införandet av produktionsincitament i Sverige är att regeringen 2017, efter ett tillkännagivande av Sveriges riksdag som samtliga partier stod bakom, gav Tillväxtverket i uppdrag att utreda frågan. Utredningen Fler filminspelningar till Sverige (2017) rekommenderade att Sverige skyndsamt skulle införa produktionsincitament och att staten initialt skulle avsätta 300 miljoner kronor per år för ändamålet. Tillväxtverket konstaterade bland annat att ett för lågt belopp i statsbudgeten kunde leda till att taket nås redan "i början av året" och uppmärksammade att systemet då skulle riskera att bli oförutsägbart.

Med facit i hand kan vi konstatera att den nuvarande budgeten på 100 miljoner kronor har resulterat i en stor överteckning av stödet vid varje ansökningstillfälle. Principen om först till kvarn har gjort att snabbhet med att fylla i ansökningsformuläret har premierats. Söktiden för att erhålla stöd har sjunkit för varje tillfälle. Det står nu klart att pengarna vid den senaste utlysningen tog slut efter 1 minut och 7 sekunder, med en marginal på 327 tusendels sekund till nästa sökande. Vi ifrågasätter rimligheten i detta och i ett ansökningsförfarande som förefaller kräva omfattande investeringar i IT-konsulter och tekniska hjälpmedel för att ha en chans att erhålla medel.

Produktionsincitamentet ingår nu i den filmutredning som regeringen tillsatte i början av året. Vi anser att de första ansökningsomgångarna visar att ansökningstrycket är stort och att budgeten för produktionsincitamentet behöver ses över.

Filmutredningen redovisas dock först den 28 februari 2025, vilket gör att en ny filmpolitik inte kommer vara på plats förrän tidigast 2026 eller 2027. Om inga ändringar görs innan dess kommer nuvarande ansökningsförfarande att gälla vid ytterligare tre till fem ansökningstillfällen, vilket vi inte anser är tillfredsställande.

Vi väddar därför om att regeringen skyndsamt möjliggör en tillfällig lösning som kan gälla till dess att en ny filmpolitik är på plats. En tänkbar lösning är att först till kvarn-principen kompletteras med en enkel vikttningsregel som innebär att ansökningar som kommer in samma dag rangordnas utifrån vissa förutbestämda kriterier som tjänar syftet med incitamentet. Vi anser att Tillväxtverket med sin upparbetade kompetens i frågan är väl lämpat att ta fram en sådan regel. Vi bistår gärna i detta arbete.

Med vänliga hälsningar

Eva Hamilton, ordförande, Film&TV-Producenterna
Sandra Warg, VD, Filmpool Nord
Mikael Fellenius, VD, Film i Väst
Ralf Ivarsson, VD, Film i Skåne
Kristina Colliander, VD, Film Stockholm
Pia Grünler, ordförande, Sveriges Filmuthyrareförening
Eva Beckman, programdirektör, SVT
Fredrik Arefalk, kanal- och innehållsdirektör, TV4